

Notat

Fra:	Konfliktrådet i Oslo og Akershus	Dato:	29. februar 2012
Til.:	Sekretariatet for konfliktrådene	Saksbehandler:	
Kopi:			

Høringsuttalelse "Økt bruk av konfliktråd"

Konfliktrådet i Oslo og Akershus vurderer generelt rapporten "Økt bruk av konfliktråd" som svært positiv for konfliktrådenes fremtid. Den åpner opp for økt bruk av konfliktråd og er ikke begrensende i forslagene. Med forslaget om oppfølging i konfliktråd, og den vedtatte ungdomsstraffen, vil det bli mulig å oversende et bredt spekter av saker med ulike alvorlighetsgrad til konfliktrådet.

Begrepet gjenopprettende prosess er et godt alternativ til "restorative justice". Dette begrepet kan dekke både straffesaker og sivile saker, og tydeliggjør det viktigste i konfliktrådets metoder – prosessen. Videre anser vi det som svært positivt at legmannsordningen støttes.

I dag er praksis slik at meglere må innhente politiattest ved reoppnevning. Det er positivt at dette nå foreslås lovregulert. Vi støtter også forslaget om 6-måneders prøvetid for meglere. For meglere som ikke fungerer tilfredsstillende er det pr i dag ikke tydelig hvordan administrasjonen kan ta meglere ut av vervet. I praksis foregår det slik at etter samtaler trekkes megler seg selv. Forslaget om tilstrekkelige norskunnskaper er også viktig da tydelig kommunikasjon er helt sentralt i utførelsen av vervet.

Oppnevningsutvalget har i praksis ingen funksjon i Oslo og Akershus. Politiets bidrag er utstedelse av politiattest og den kommunale representantens funksjon er signatur på oppnevningsprotokoll sendt pr post. Vi ser at utgangspunktet for oppnevningsutvalget er lokal forankring i den enkelte kommune, men stiller likevel spørsmål ved å om det er nødvendig at ordningen videreføres.

Vi støtter forslaget om at konfliktrådsleder skal kunne sette saken med en eller to meglere. Vi støtter imidlertid ikke forslaget om at kun en megler skal kunne godkjenne avtalen. Dersom rimelighetsvurderingen i en avtale er vanskelig, bør meglere konferere med administrasjonen før avtalen eventuelt signeres. Slike vurderinger bør ikke legges til den ene megleren, dersom den andre megleren er uenig i rimeligheten.

At meglings i hovedsak skal legges til klagers bosted er positivt og det er viktig at det fortsatt gis en vid adgang til å legge meglings til det stedet som er mest hensiktsmessig.

Vi ser det som positivt at det åpnes opp for meglings i offerløs kriminalitet. Definisjonen av hva som er offerløs kriminalitet er imidlertid et spørsmål som ikke er helt klart, blant annet med hensyn til skillet mellom klagere og berørte. I slike saker vil det være viktig at det er de rette berørte som trekkes inn i meglings. Spørsmålet om hvem skal utpeke deltaker i meglings og hvordan skal taushetsplikt skal håndteres er sentralt i slike saker. Det foreslås at det ikke skal være mulig å inngå økonomiske avtaler. I vår legmannsordning er det en klar fordel at det er like regler for avtaleinngåelse i saker. Det er en utfordring med hensyn til opplæring og informasjon til meglere hvis det er ulike regler som gjelder i den enkelte sak. Dersom begrensningen om å kun avtale erstatning for dokumenterte utgifter også gjelder i slike saker samt at rimeligheten i avtalen skal vurderes, vil dette være tilstrekkelig.

Dersom det skal være mulig å oversende flest mulig saker til konfliktråd vil muligheten for unntak om personlig deltakelse dersom fornærmede ikke ønsker å delta være viktig. Dette bør imidlertid være unntaket slik at det blir de direkte partene som fortsatt utgjør grunnlaget for meglings. Slike saker har vi allerede i blant annet saker med trusler mot offentlig tjenesteperson i kommunenes bydeler, offentlige etater osv. Vi ser det i praksis er noe tilfeldig om

påtalemyndigheten fører opp den personen som er utsatt for trusler, eller virksomheten personen er ansatt i som klager i saken. I slike tilfeller er det opp til virksomheten å utpeke deltaker i megling.

Bruk av tolk er en forutsetning for god kommunikasjon i saker der parter ikke har tilstrekkelige norskkunnskaper. Dersom det er behov for tolk er det videre en forutsetning at det er kvalifiserte og godkjente tolker som benyttes. Utgifter til tolk er uforutsigbar utgiftspost. Derfor støttes forslaget om at retten til tolk tas inn i loven, og at det bør kunne benyttes regelstyrte poster.

Det er positivt at partenes mulighet til å søke juridisk bistand tydeliggjøres. Dette ansvarliggjør partene i den avtalen de inngår. Meglerne skal likevel vurdere rimelighetsgraden av avtaler og dette blir mer utfordrende for legmeglere etter hvert som sakene øker i alvorlighetsgrad og kompleksitet.

Vi ser det som svært positivt med to ukers angrefrist. Dette vil gi partene en mer reell mulighet til å søke juridisk bistand, og til å vurdere avtalen de har inngått. Det er også positivt at det er en lik regel om angrefrist i både straffesaker og sivile saker.

Vi støtter ikke forslaget om å åpne opp for advokaters deltakelse i megling. Arbeidsgruppen presiserer at advokaten kun skal være en støtteperson, men i praksis kan denne rollen være vanskelig å avgrense avhengig av partenes forventninger. Vi får mange henvendelser fra parter som ønsker advokaten sin med i møtet og vi ser det som vanskelig å ivareta og ansvarliggjøre partene innenfor konfliktrådets metodikk og legmannsprinsipp dersom dette tillates. Argumentet til arbeidsgruppen er blant annet at siktede på ethvert trinn i saken har rett til å la se bistå av en forsvarer. I et ungdomsstormøte vil ungdomskoordinator ha større forutsetninger for å sørge for advokatens rolle enn legmeglere. Dette handler ikke om manglende tillit til våre legmeglere, men at dette ansvaret ikke bør legges til dem. Videre kan dette innebære utfordringer med hensyn til partenes økonomiske situasjon og ulike muligheter for dekning av utgifter til advokat.

Det er argumenter for og mot forslaget om at konfliktrådsleders mulighet til å underkjenne avtaler som sikkerhetsventil. Dersom konfliktrådsleder har mulighet til å underkjenne avtaler vil dette kunne bidra til å undergrave legmannsordningen og prinsippet om partenes ansvar for avtalen. Hvis konfliktrådsleder skal ha denne muligheten må den benyttes helt unntaksvis og det må være et krav at underkjennelsen må begrunnes skriftlig. Hovedutfordringene når det gjelder godkjenning av avtaler er økonomiske avtaler. Økonomiske avtaler kan innebære høye beløp og det kan være vanskelig å vurdere både hva som er dokumenterte eller sannsynliggjorte utgifter og rimeligheten i dette. En alternativ måte å håndtere utfordrende økonomiske avtaler kan være at det vurderes regler som for eksempel meglere ikke skal underskrive økonomiske avtaler i møtet før de har rådført seg med administrasjonen.

Vi kan ikke se at det er noe som taler for at det skal være andre regler for regress fra gjerningsperson etter megling i konfliktråd sammenlignet med andre straffereaksjoner. Videre ser vi det som positivt at det foreslås at en avtale i konfliktråd ikke skal ha betydning for klagers rettigheter og plikter etter voldsoffererstatningsloven.

Konfliktrådene bruker mye ressurser på informasjon til politi og påtale om bruk av konfliktråd, både når det gjelder økt antall saker og informert samtykke fra parter. Forslaget om at konfliktråd skal være foretrukket reaksjon for barn mellom 15 og 18 år og at etterforskningen skal legge grunnlaget for gjenopprettende prosesser er svært positivt. For at tilbudet til parter om konfliktråd skal være reelt og informert er det viktig at politi og påtale bidrar med tilstrekkelig og god informasjon på et tidlig stadium i saken. Som Nordlandsforskning poengterer er konfliktrådets tilbud en del av en større kontekst og et informert samtykke er derfor avhengig av godt forarbeid hos politi og påtale.

Oppfølging i konfliktråd

Vi mottar forslaget med oppfølging i konfliktråd svært positivt. For påtalemyndigheten blir dette en tydelig og ryddig lovhjemmel for overføring til oppfølgingsteam som kan fylle tomrommet mellom dagens overføring via straffeprosessloven § 71 a og den vedtatte ungdomsstraffen. Det er positivt at forslaget i utgangspunktet handler om oppfølging av unge lovbrøyttere, men at det ikke er begrensende på sikt med hensyn til andre typer saker som kan overføres via den nye lovparagrafen.

Vi har ingen betenkeligheter med beskrivelsen av hvordan ungdomsoppfølgingen skal gjennomføres utover det at oppfølgingstiden skal være 6 måneder. Vår erfaring med oppfølgingsteam i Oslo tilsier at dette i enkelte saker være kort, for eksempel i narkotikasaker. Oppfølgingstiden kan derfor vurderes til å være mellom 6 og 12 måneder.

At oppfølging i konfliktråd også kan inkludere saker med vold i nære relasjoner er positivt. I dag er en stor andel av voldssakene i denne kategorien og det vil være klar styrke i disse sakene å kunne følge dem opp over en periode. En forutsetning for det tilføring av øremerkede stillingsressurser.

Hvordan arbeidet med oppfølging i narkotikasaker er tenkt utført fremstår foreløpig uklart for oss og vi har derfor ingen kommentarer til dette. Vi antar at høringsrunden på rapporten "Alternative reaksjon for mindre narkotikalovbrudd" vil synliggjøre konfliktrådets meninger om dette.

Økt bruk av konfliktråd i straffegjennomføringen

Med tanke på målet om at gjenopprettende prosesser skal være et tilbud på alle stadier av straffegjennomføringen er det fremdeles et stort potensial for økt bruk av konfliktråd i kriminalomsorgen. Konfliktrådene bruker mye ressurser på å øke bevisstheten om dette i de ulike enheter i kriminalomsorgen, og det er derfor positivt at det foreslås at gjenopprettende prosesser blir tatt inn som en del av formålet med gjennomføring av straff.

Sivile saker

Det er et potensial for bruk av konfliktråd i sivile saker og vi støtter forslaget om at det nedsettes utvalg som ser på økt bruk av konfliktråd i sivile saker.

Praktiske tiltak

Det er et stort behov for informasjon om konfliktrådets tilbud og det enkelte konfliktråd bruker forholdsvis mye ressurser på å spre informasjon. Alle forslag om mer systematisk informasjon er derfor positivt. I dag underviser konfliktrådene på politihøgskolen, KRUS, barnevernslinjer osv. Det vil være en fordel at dette gjøres mer systematisk, slik at det blir mer forutsigbart hva studenter fra ulike utdanningsinstitusjoner har fått av informasjon om konfliktråd og gjenopprettende prosesser.

Måltall for de ulike etater sier isolert ikke noe om de ulike instansers tro på effekten av konfliktrådets metoder, men kan være et viktig tiltak for øke bruken og bevisstheten om bruk av konfliktrådet i både straffesaker og sivile saker.